

Avisa Nordland
an

Rystet etter steinregnet

Eksplosjonen som rystet Bode blåste ut ruter 500 meter unna. Stein slo ned i taket på bilen til John Henrik Løvold og perforerte taket til Løvolds Industri.

NYHETER SIDE 4 OG 5

TORS DAG 17. november 2011 Nr. 267 - Løssalg kr. 20 - www.an.no

**Påstand
om 11 år
for drap**

NYHETER SIDE 8

**Spennede
og super-
romantisk**

FRI KULTUR SIDE 6 OG 7

**Mona
vant mot
Ving**

NYHETER SIDE 10

Tvunget til å bade naken

Foto: Tom Melby

V I HOLDER
STENGT
TORS DAG
FRA KL. 14.00. T.OM.
LØRDAG
GRUINET INTERN
ARFANGEMENT
Sveins Auto as
Sveinveien 1 - 76 12 00 00

Sammen med 30 mannlige medsoldater og foran fire befal ble **Alice Asplund** (23) tvunget til å kle av seg og bade naken. – Jeg gråt og følte meg uvel. Og jeg følte meg rett og slett misbrukt, sier hun.

NYHETER SIDE 6 OG 7

Tror på godt samarbeid

De to tidligere lagkameratene **Cato Hansen** og **Tom-Kåre Staurvik** tror på et godt samarbeid som Bode/Glent-trenere.

SPORT SIDE 31
Foto: Stian Høglund

Metoderapport: «Tvunget til å bade naken»

Publisert i Avisa Nordland 17. november 2011.

Aleksander Ramberg
Tom Melby

1. Navn på journalistene som har gjort jobben.

Aleksander Ramberg (tekst)

Tom Melby (foto)

2. Tittel på arbeidet, saken.

”Alice-saken – beordret til å bade naken”

3. Redaksjon og redaksjonsadresse

Avisa Nordland

Storgata 38, 8002 Bodø

4. Kontaktpersons adresse og telefonnummer

Aleksander Ramberg

Grindveien 9, 8050 Tverlandet

ar@an.no

Mobil: 957 79 546

5. Publisering.

Avisa Nordlands oppslag i papiirutgaven torsdag 17. november i fjor, om soldaten Alice Asplund (23), skapte store reaksjoner. Saken om den unge Eidsvoll-kvinnen, som avtjente førstegangstjeneste i luftforsvaret i Bodø, og som følte seg misbrukt og krenket på feltøvelse i Bodø, ble en av de klart største nyhets sakene i Norge den dagen.

Saken gikk rett til topps i Forsvaret og forsvarsledelsen, og det ble full gjennomgang av rutiner med feltøvelser.

Vi versjonerte og publiserte tidlig saken også i nettavisa an.no, og ble med det sitert på saken i så godt som alt av riksmmedia, de største riksavisene og de aller fleste lokale avisene hadde saken i sin nettavis, samt danske Ekstra Bladet. Saken ble ikke overraskende den desidert mest leste saken også på nettavisa an.no i 2011.

Avisa Nordland fulgte opp med mange saker både på nett og i papiravis flere dager etterpå, og var nyhetsledende også her.

Dette er ikke en typisk gravesak, men viser hvor stor en sak kan bli ved kildepleie og godt teamwork.

6. Når og hvordan kom arbeidet i gang?

Det startet med et tips inn til redaksjonen om at dette skulle ha skjedd; nemlig at en kvinnelig soldat skulle ha blitt tvunget av et mannlige befal til å bade naken på feltøvelse sammen med mange mannlige soldater og andre befaler, og mot soldatens vilje og langt forbi hennes personlige intimgrenser. Nevnes kan også tilleggsordren om å vaske seg nedentil og under armene i det iskalde vannet ved Heggmoen i Bodø den aktuelle septemberratta.

Nyhetsleder og redaktør Vibeke Madsen tok raskt tak i tipset og satte undertegnede, journalist Aleksander Ramberg, og fotograf Tom Melby på saken. Ut fra tipset skjønnte vi raskt dette kunne bli en god sak. En veldig god sak.

7. Hva var den sentrale problemstillingen i starten av saken?

Dersom tipset stemte og dette var tilfellet, rørte saken ved så utrolig mange aspekter; diskriminering, overtramp, kjønnsdebatt i Forsvaret, og en type ukultur i Forsvaret som man lenge har hørt om, men som man sjeldent har sett eller hørt lignende og konkrete eksempler fra.

Det er den ene siden.

På den andre siden har den elementer som er soleklart tabloid og fengende over seg. Det var sånn sett bare å sette sammen elementene; tvunget, naken, Forsvaret og kvinnelig soldat. Et annet hovedmoment er at saken er et godt eksempel på den-svake-mot-systemet-sak, og i slike saker er jo media i sitt ess.

Bodø er en viktig forsvarsby, og derfor har vi også et stort fokus på Forsvaret i Bodø – både i positiv og negativ forstand. Og saker om Forsvaret, små eller store, positive eller negative, er uansett prioritert stoff for Avisa Nordland, og det virker også å være godt og viktig stoff for våre lesere. Sakene om og debatten rundt plassering av ny kampflybase er ett av mange eksempler på dette.

3. Hva er det spesielle/genuine med denne saken?

Som nevnt i punktet overfor, rører denne saken ved mange problemstillinger. Og det som er veldig spesielt og genuint med saken er at ikke mange slike historier kommer fram.

Dette ble også godt verifisert i en av oppfølgersakene jeg personlig skrev i etterkant av Alice-saken, var med Patricia Flakstad, som er leder for Nettverk for Kvinnelig Befal (NvKB) og Hanne Garder, daglig leder for Kvinners Frivillige Beredskap (KFB).

To kvinner som jobber mye nettopp med å sikre at kvinner har en viktig rolle i Forsvaret, og at de har like rettigheter og muligheter i Forsvaret. De poengterte en rekke sider ved denne saken.

Dette handler ikke om likestilling, det handler om diskriminering, mente de. De bekreftet også at de vet om flere slike episoder som har skjedd, med andre kvinner i Forsvaret, men som ikke har turt å stå fram med det, slik Alice Asplund gjorde. Fra to kilder i Forsvaret ble dette altså bekreftet at det er en ukultur i Forsvaret.

Saken om Alice Asplund var derfor ganske unik. At en kvinne står fram med en slik sak, er sjeldent.

Samme kvinnene som jeg intervjuet påpekte at selv om dette var dårlig reklame for Forsvaret, mens den uunngåelige stormen av reaksjoner pågikk i etterkant av saken, kunne også saken på sikt styrke Forsvaret. Dette kommer også fram i intervjuet med de to.

Det er mye som er spesielt med denne saken.

Ikke minst tilsvaret fra sjefen til befalet som ledet feltøvelsen, er ganske merkelig, og ble også kommentert av både rikspolitikere og andre stemmer i etterkant.

Man trenger ikke bare lese mellom linjene for å se at en beklagelse overfor Alice Asplund ikke foreligger eller har forelagt noen gang tidligere, og det framgikk også at det ikke var gjort noe i denne saken fra befalets side som avvirket fra normal avvikling av slike feltøvelser.

Elementet med badingen var en del av leksjon om felthygiene, ble det forklart. Om det er vanlig å bade naken på slike øvelser, ønsket ikke vedkommende i ledelsen ved Bodø hovedflystasjon å kommentere.

Det ble derimot bekreftet, at ettersom Alice Asplund hadde anmeldt denne saken til Salten politidistrikt, som deretter fikk bistand fra militærpolitiet, ble dette etter hvert en sak for advokaten og til slutt en intern personalsak.

Han fikk, etter ønske lese igjennom sitater, og godkjente også sitatene sine, i god tid før hovedsaken og tilsvarsaken, gikk i trykken til samme avisutgave.

Det har for øvrig ikke lyktes verken AN eller andre medier å komme i kontakt med befalet, en løytnant, som ledet øvelsen. Dette er klart en vanskelig utfordring ved en slik sak, der tilsvarsretten i aller høyeste grad er viktig. Men her er det også naturlig at ledere tar til ordet på vegne av løytnanten.

4. Beskriv kort organiseringen av arbeidet: Metodebruk, kildebruk, problemer underveis. Redegjør spesielt for kildebruk og kildekritikk. - 5. Utdyp metodearbeidet

I og med at denne saken var basert på et tips, så var det ikke snakk om mye research for å finne casen. Og casen var også det som skapte metodikken i dette tilfellet.

Metodebruken ble derfor til underveis i arbeidet med denne saken og også oppfølgersakene.

Vi opprettet kontakt med Alice Asplund samme dag, og dro ut og møtte henne på ettermiddagen tirsdagen før saken kom ut.

Vi snakket med henne og inviterte henne til intervju.

Uten å røpe for mye om hvem tipset kom fra, kan det vel uansett nevnes at det ikke var Alice Asplund selv som tipset om saken. Og ut fra tipset ble det antydning at Alice Asplund helst ville snakke med en kvinnelig journalist, men det var ikke tilgjengelig hos AN den dagen. Det var heller ikke tilfeldig valg at redaktøren ville at undertegnede skulle skrive saken, blant annet fordi Forsvaret ikke er et av mine vanlige felt å skrive om. Det medførte kanskje også en annen innfallsvinkel til saken.

Alice Asplund påpekte overfor oss at hun hadde vurdert å gå til media med saken – med støtte fra familie og kjæreste hjemme i Eidsvoll. Sistnevnte poeng kommer for så vidt også fram i den første saken som ble publisert/trykket i Avisa Nordland.

Hun kunne selvsagt ha gått rett til VG eller TV2 med saken, men vi tok kontakt med henne først.

Da vi møtte Alice Asplund, møtte vi ei tilsynelatende svært ressurssterk ung kvinne, og følelsen av dette var en god sak ble bare sterkere og sterkere. Blant annet kom det fram av intervjuet at hun var tillitsvalgt for soldatene ved FOH på Reitan i Bodø, der hun var stasjoner og jobbet den siste tiden av førstegangstjenesten.

Hun hadde klart tenkt igjennom det å gå til avisa. Det som likevel, og nesten alltid, er et spørsmål i slike saker, er om vedkommende ønsker å stå fram med fullt navn og ansikt.

Dette var hele tiden Alice Asplunds eget valg å ta. Men fra vårt ståsted ble det påpekt at sannsynligheten for å at saken ville nå fram, blir mye større når man fronter den fullt ut, og ikke anonymt.

Etter intervjuet tirsdag ettermiddag, avtalte vi foto med henne onsdag formiddag på Heggmoen utenfor Bodø – der den aktuelle feltøvelsen hadde funnet sted, et par måneder tidligere. Grunnen til at foto ble avtalt neste dag, var først og fremst grunnet vær og lysforhold. Det er mørkt i Bodø på den tiden av året. Det var også en naturlig del av prosessen og arbeidet med saken.

Et naturlig valg var det selvsagt også å få bilde av soldaten på stedet dette skjedde. Noe som hevet saken betraktelig og ikke minst fotos som vi var helt alene om å ha.

I løpet av timene fra tirsdag kveld til onsdag formiddag, hadde Alice Asplund fått tilbakemeldinger/beskjeder som gjorde henne litt usikker på om i det hele tatt burde stå fram med saken. Men denne usikkerheten var aldri sterkere enn at hun på noe tidspunkt ville avbryte fotoavtalen.

Men vi fikk følelsen av at her var det folk i Forsvaret som skalv litt med tanke på at denne saken kom ut, i stedet for at den ble tiet om.

Gjennom hele denne prosessen fra første møte med Alice Asplund og til saken stod på trykk, har et godt teamwork mellom undertegnede og fotograf Tom Melby vært avgjørende for at saken ble det den ble.

Og god kildepleie har vært et viktig nøkkelord i arbeidet med denne saken, samt i oppfølgersakene.

Noen av oppfølgersakene kom som sagt på løpende bånd. Men vi ønsket også en unik oppfølgersak i neste dags papirutgave. Og det fikk vi.

Tom Melby og undertegnede fikk tak i to av medsoldatene til Alice Asplund, som var til stede på samme feltøvelse. Den ene en ung kvinne, som fordi hun hadde en skade i ryggen slapp å delta på leksjonen om felthygiene – altså badingen. Den andre en ung, mannlig soldat, som da

var en av de rundt 30 mannlige soldatene som allerede var naken i vannet, da Alice Asplund motvillig, og naken, gikk ut i vannet.

Her var vi blant annet tidlig ute og skaffet oss innpass hos både tillitsvalgte sentralt, men også klarte vi å opprette kontakt direkte med medsoldater som var på denne øvelsen – etter research.

Metodearbeidet i denne saken er derfor ikke nyskapende på noe vis, men saken er et bevis på hvor god en sak kan bli med bruk av kildepleie og teamwork mellom journalist og fotograf.

6. Kildekritikk

En en-person-kilde-sak er ofte litt ”skummelt”.

Men som nevnt tidligere; Alice Asplund stod fram med saken etter å ha tenkt seg nøye igjennom, og med full åpenhet fra vår side om at dette var hennes valg å ta hele veien. Men vi svarte henne på spørsmål hun hadde om hva vi trodde ville skje. Vi sa dette kunne komme til å nå også ut over Avisa Nordland, men at det skulle bli riktig så omfattende, hadde vi vel knapt kunnet spå - noen av oss.

Av andre kilder i etterkant har vi fokusert både på hva medsoldater mener om saken, hva forsvarsledelsen og politikere synes og hva andre folk utenom – også leserne – synes om saken.

I den grad det har vært lite kritisk søkelys, i den andre retningen, på Alices historie, var at det i liten grad er noen grunn å være skeptisk til hennes fortelling.

Som nevnt tidligere, kan det påpekes igjen at man etter å få tips om slike saker, er litt skeptisk, før man møter personen. Og inntrykket av henne, en ressurssterk ung kvinne med en rolle som tillitsvalgt for soldatene på Reitan i Bodø, styrket vårt ønske om å lage saken.

En utfordring å ikke kunne konfrontere løytnanten som ledet øvelsen, men også naturlig at hans overordnede kommer med tilsvar – og senere deres overordnede igjen.

7. Konsekvenser denne saken fikk.

Etter at Alice Asplund stod fram i Avisa Nordland, med fullt navn og bilde, kom beklagelsene etter hvert på løpende bånd.

- Fra ledelsen lokalt i Bodø

- Fra Forsvarsjefen og andre sentrale lederpersoner i Forsvaret, som generalmajor Finn Kristian Hannestad - generalinspektøren for Luftforsvaret.

- Og etter hvert også fra den da helt ferske forsvarsministeren Espen Barth Eide, som faktisk inviterte Alice Asplund til et personlig møte for å gi en personlig beklagelse.

Andre direkte konsekvenser:

- Løytnanten som ledet feltøvelsen ble etter kort tid forflyttet til en kontorjobb i en annen avdeling, på en annen plass i landet, og han fikk refs i form av bot.

- Rutinene og interne regler for gjennomføring av slike øvelser ble skjerpet inn og strammet opp. Det er blitt bekreftet i media.

Det er også blitt påpekt en rekke langsiktige konsekvenser denne saken kan ha, og støtten til Alice Asplund har vært omfattende:

- En større åpenhet og forståelse for denne typen problematikk, og muligens også at terskelen for å stille fram med slike saker i framtiden er blitt lavere.

- Reaksjonen og støtten fra politikere, ledelsen og markante personer i Forsvaret og lesere har vært enorm.

- Likestillings- og diskrimineringsombudet, ved Elisabeth Lier Haugseth som er leder for juridisk avdeling hos Likestillings- og diskrimineringsombudet, kom med sin oppfatning av saken – og først i Avisa Nordland

- Forsvarspolitiske talsmenn fra en rekke opposisjonspartier (Høyre, Frp) på Stortinget, samt regjeringspartier (Ap)

- Støtte fra regjeringen og forsvarsministeren.

- Lesere over et helt land, har sagt sin mening om saken, og støtten til Alice Asplund har vært enorm.

- Kun et fåtall av den totale mengden av kommentarer fra leserne som fulgte i kjølvannet av saken, dro inn elementer som ”sutring” og ”likestilling”.

De første telefonene og e-poster fra kolleger, i både konkurrerende og samarbeidende media, fikk jeg tidlig på morgenen. Den første telefonen fra opposisjonen på Stortinget kom, ikke uventet, like etterpå.

Og ikke minst har hendelsen som saken handler om, hatt mange og store konsekvensene for Alice Asplund selv.

Fra å være en ung kvinne som så ofte hun kunne ville tale positivt om Forsvaret til andre unge kvinner som vurderte å gjøre karriere der, gjorde den ene hendelsen at hun ikke kunne være like positiv lengre. Som hun selv sa det; ”dette ønsket hun ikke at andre skulle måtte oppleve”.

Fra at hun selv har vurdert å gjøre en karriere i Forsvaret, ble dette uaktuelt da hun opplevde dette.

Hun var senere ute i media igjen, også i AN, og fortalte at hun ikke hadde planer om å fortsette, på grunn av det som hadde skjedd. Men her har sterke stemmer prøvd å overtale henne i etterkant. Ikke minst har forsvarsminister Espen Barth Eide selv uttalt dette overfor henne. Han har gjort det klart at Forsvaret ønsker at kvinner som Alice Asplund skal være i Forsvaret og kunne gjøre en karriere der.

Det har han selv uttalt i media og det har Alice Asplund selv fortalt i Avisa Nordland i etterkant, og hun har sagt at hun etter samtale, blant annet med forsvarsministeren, har vurdert å fortsette likevel.

8. Spesielle erfaringer

Jeg har gjort meg selv mange tanker og erfaringer etter arbeidet med saken om Alice Asplund og flere påfølgende oppfølgere. En av de er at en sak aldri er ”for god” for en mindre og lokal avis.

Er saken god nok, når den ut og fram uansett. Andre nettaviser, tv, radio – alle vil presentere denne saken. Og denne gangen har også andre medier jevnt over vært flinke til å gjenfortelle saken og henvise til oss. Mange andre medier har også jobbet for å finne egne oppfølgere.

Dette var spennende dager for meg som journalist og for Avisa Nordland, og jeg kan bare forestille meg hvor spennende det må ha vært for Alice Asplund selv.

Saken var toppsak på både på NRK1 og TV2s hovednyhetssendinger på kvelden, og Alice Asplund var gjest i ”Dagsnytt Atten” på NRK radio og tv.

Men det hele startet altså med et forsideoppslag i Avisa Nordlands papirutgave torsdag 17. november 2011.